

*S Ø L V
T I L
Å M L I B U N A D E N*

K I R S T E N B R Å T E N B E R G

Sølvet til Åmlibunaden

Åmlibunaden er bygd på folkedrakter frå bygdene Åmli, Gjøvdal, Tovdal og Mykland, som hørte til Åmli kyrkjesokn. Det var vanlege bruksklede frå slutten av 1700- og første halvdel av 1800 talet som låg til grunn for rekonstruksjonen av både manns- og kvinnebunaden. Sølvet til bunaden har sitt særpreg. Graverte spenner, søljer og knappar, støypte maler og skospenner, men også mykje filigransarbeid. Hjartesøljene kom truleg frå Sør Sverige og blei laga av gullsmedane i byane langs kysten. Fleire modellar er frå 1700 talet. Tjostov Ramse i Tovdal (1800 talet) er den mest kjende bygdesølvsmiden i dette distriktet. Han laga søljer, graverte spenner og knappar.

Foto: Lasse Berne

I Øyestad var der eit gullsmeddynasti frå 1670- åra til omlag 1800. Ein av gullsmedane var Michel Nielsen. Han laga den eldste stempla sølja ein kjenner til her i landet, mellom 1709 og 1749. Ein stor del av sølvproduksjonen på den tida var truleg å samanlikne med vår tids knivmaking. Fleire av modellane var av nysølv.

I 1926 sette Aust-Agder Ungdomslag ned ei bunadsnemnd, og innsamlingsarbeidet tok til. Kristine Lauvland Holm var sentral i dette arbeidet. På Nordisk folkedansstemna i Oslo 1932 bar Kristine Åmlibunaden for fyrste gong. Den vekte stor begeistring, og dette sette fart i bunadssaumen. Krigen sette ein stoppar for arbeidet, men nettopp i krigsåra kom folk med gammalt sølv til byen for å bytte det inn. Emma Lauvland, som var gullsmed hos Sigurd Vik i Arendal, kom i kontakt med folk som hadde gamalt sølv. Slik blei mykje redda frå smelteomnen. Emma fekk teikne av og kopiere mange ulike modellar. Det er dette arbeidet som ligg til grunn for min produksjon i dag. Kristine og Emma fekk Aust-Agder fylkes kulturpris for arbeidet med bunaden og sølvet.

*Kjelder:
Jorunn Fossberg, «Draktsølv»
Norveig Nybø Hagane, «Bunader i Aust-Agder»*

Foto: Lasse Berne

Verkstaden

Kirsten Bråten Berg f. 1950 i Arendal.

*Sølvsmedutdanning frå Oslo
Yrkesskole og Torleiv H. Bjørgum,
(meister i filigran).*

*Svennebrev 1976, med eigen verkstad
1977 på Nomeland, Rysstad.*

*Aust-Agder fylkes kulturpris 1982 for
arbeidet med sølv og song.*

*Ridder 1. klasse av Den Kongelige
Norske St. Olavs Orden 2005.*

Håndverksbrev 1982

Meisterbrev 1987

Reg. stempel: KIRSTEN

Produserer handlaga sølv til Åmlibunaden:

- Graverte spenner til belte og trøye, frå Mykland i vest til Gjerstad i aust
- Hjartesøljer med og uten lauv
- Støypte maler frå Eppeland i Åmli
- Snøreband med spyd
- Stølebelter frå Hillestad i Tovdal
- Graverte og støypte skospenner
- Ulike graverte knappar
- Det støypte sølvet er kopiar av modellar frå 17-1800 talet
- Graverte spenner og søljer blir saga ut av 925 sølvplate, teikna på ornament og gravert med kvasse stiklar
- Modellen blir forma til med hammar i ein trestabbe, krokar og hekte lodda på og til slutt blir sølvet blankpolert
- Lauv på søljer, maler og stølebelter er alltid forfylte
- Spenner, snøreband og knappar er av blankt (kvitt) sølv

S bergsam as

www.bergsam.no

Spenner

L = 12,5

Hurv

L = 12

Horsdal

L = 12

Gjerstad

L = 12

Tveite

L = 9

Lillemo

L = 10

Ukjent 3-bol

L = 11

Ramse

Spenner

Vimme

Slettås

Lia

Bås

Nylund

Jørunland

Laget

Ukjent 3-bol aust

Spenner

L = 14

Våje

L = 8

Eppeland

L = 8

Ukjent hjarte

L = 8

Bygland

L = 8

Ukjent tulipan

L = 8

Holt

Søljer

Stor hjartesølje

Stor hjartesølje Setesdal

Stor hjartesølje m/krosslauv

H = 7

Lita hjartesølje m/3 lauv

H = 7

Lita hjartesølje m/4 lauv

(Mann)

H = 6

Hjartesprette u/lauv

H = 5,5

Hjartesprette u/lauv

Maler, belte, m.m.

Eppelandsmaler

Snøreband

Skospenner

4 x 5

Knappar

D = 3,0

Lók knapp

D = 2,0

Stor knapp

D = 1,4

Liten knapp

D = 2,3

Gråtroye knapp

Stølebelte

